

Griekenland: De schuld is niet de oorzaak, maar het gevolg van de crisis

Voor het uitbreken van de crisis beleefde Griekenland net zoals andere landen een uitgebreide kapitalistische groei. Onvoorstelbare rijkdom was geconcentreerd in handen van rijke Griekse of buitenlandse burgers. Tegelijk legde men ongehoorde besparingsmaatregelen op aan de bevolking. De Griekse werkende bevolking voert onophoudelijk strijd tegen loondiefstal, sociale achteruitgang en privatisering van de overheidssector. Bij deze mobilisatie staan de Communistische Partij van Griekenland (KKE) en het Militante arbeidersfront (PAME) op de eerste rij. [\[1\]](#)

Tussen 1990 en einde 2007 vervijfvoudigde het Griekse bbp (bruto binnenlands product [\[2\]](#)) en vermenigvuldigden de winsten met 28. Toen de crisis in 2009 in Griekenland losbarstte, boekten de op de beurs genoteerde bedrijven 11,8 miljard euro winst. En zagen 55 groepen hun winsten nog altijd stijgen in vergelijking met 2008. [\[3\]](#) De bezittingen van de grote banken stegen van 275 miljard euro in 2004 tot 579 miljard euro in 2009. In dezelfde periode bleven de lonen van de werkende mensen hangen op 60% van het gemiddelde loon in Europa, terwijl de productiviteit steeg tot 93,5% van het gemiddelde in de eurozone.

Het grootkapitaal kon die superwinsten realiseren dankzij subsidies, belastingvrijstellingen en andere voordelen. De vennootschapsbelasting werd de voorbije jaren teruggebracht van 19,9% naar 15,9% (het gemiddelde voor de Europese Unie is 33%) en toch steeg de fiscale fraude van de 6.000 grote bedrijven tot 15 miljard euro.

Het aandeel van de lonen van de werkende mensen in de rijkdom die in een jaar in Griekenland werd geproduceerd (het bbp) is het laagste van alle landen van de Europese Unie (EU). Volgens de meest recente statistieken van de OESO zijn de inkomens uit arbeid maar goed voor 36,3% van het Griekse bnp, terwijl de brutowinsten van de bedrijven 53% van het bnp uitmaken. De Griekse economie is veruit de meest uitbuitende van de eurozone, onderstreept de Britse economist Michael Burke. [\[4\]](#)

Die statistieken tonen hoezeer de Griekse werkende klasse uitgebuit wordt en in welke mate de meerwaarde die de werkende mensen voortbrengen, op een volkomen wettige manier wordt gestolen. Zeggen dat de Grieken boven hun stand hebben geleefd, is boerenbedrog. Die leugen moet de werkende mensen en de andere bevolkingslagen doen geloven dat ze zonder morren moeten aanvaarden dat zij de lasten van de crisis op hun schouders gelegd krijgen: verlaging van de loonkosten en van de sociale uitkeringen (pensioenen, gezondheidszorg, enzovoorts). Vaak zijn die maatregelen al jaren geleden vastgelegd en voorbereid. Eerste minister Georges Papandreou heeft dat zelf toegegeven: Door de crisis hebben we maatregelen kunnen treffen, die we anders ook hadden genomen. De maatregelen werden ook in andere landen van Europa getroffen en zijn vastgelegd in de verdragen van de EU. [\[5\]](#)

De stijging van de schuld en van het begrotingstekort is het gevolg en niet de oorzaak van de crisis. De crisis is uitgelokt door de vermindering van de koopkracht van de volkeren door de maatregelen die de voorbije dertig jaar zijn genomen om de loonkosten te doen dalen, de sociale uitkeringen te verminderen en door de deregulering van de arbeidsovereenkomsten... De daling van de koopkracht is jarenlang verborgen gebleven door de creatie van een schuldeneconomie. Maar vandaag is die illusie voorbij. We kennen vandaag een crisis waarin de productie geen afzet meer vindt. De crisis vindt haar oorzaak in het feit dat de rijkdom die in de maatschappij wordt voortgebracht niet ten goede komt van hen die haar hebben geproduceerd, maar geconcentreerd blijft bij de monopolies, bij een almaar kleiner aantal kapitalisten. Dat is de reden waarom de crisis onvermijdelijk is in een kapitalistische manier van ontwikkeling.

De sociaaldemocratische regering van de PASOK heeft zelf de hoofdverantwoordelijkheid voor de maatregelen op zich genomen, maar de liberale partij Nieuwe Democratie gaat er volmondig mee akkoord, net als de andere burgerlijke partijen.

Sommige partijen, die zich links noemen (Synaspismos/SYRIZA van de Partij van Europees Links, enzovoorts) concentreren hun kritiek op de rol van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en proberen de Europese Unie te managen, hoewel de EU duidelijk de politieke uitdrukking is van de multinationals van de landen die de EU hebben gemaakt.

In Griekenland komen als maar meer werkende mensen in verzet, vooral onder leiding van de vakbondsbeweging PAME (het Militante Front van de werkende mensen) die aanleunt bij de Communistische Partij van Griekenland (KKE). Zoals de KKE in maart 2010 al duidelijk maakte, zal de PASOK alles doen wat in haar macht ligt om de beweging aan te vallen en te ondermijnen. Ze recycleert zichzelf tot een vehikel van een gevaarlijk anticommunisme. Vooral dankzij haar steunpunten in de vakbondsbeweging (GSEE de belangrijkste vakbond in de privector, ADEDY de grootste vakbond in de openbare sector, enzovoorts) en met haar steun in de EU, zal ze proberen de werkende mensen en de volkskrachten in de val te lokken met nieuwe reformistische illusies over een 'sociale dialoog', over raadplegingen en de sociaaldemocratische theorieën over een reglementering en een humanisering van het kapitalistisch systeem.[\[6\]](#)

Griekenland: paradijs voor de rijken

De Griekse reders bezitten de grootste handelsvloot ter wereld of 16 % van de wereldhandelsvloot (nog voor Japan en China).[\[7\]](#) Maar de Griekse grondwet geeft hen een totale fiscale onschendbaarheid. De fiscus kan de rekeningen van hun bedrijven niet controleren, zodat die in feite het statuut van extraterritorialiteit hebben. Het volstaat dat een reder garandeert dat deze of gene persoon een deel van het kapitaal van zijn bedrijf bezit, opdat ook die persoon aan de fiscus kan ontkomen.[\[8\]](#)

De rijke Grieken zetten hun miljoenen veilig weg op rekeningen in Zurich, op Cyprus, in Liechtenstein en in London. Griekse privpersonen zouden zo al meer dan 560 miljard euro naar het buitenland hebben overgebracht, zo meldt de krant *Handelsblatt* van Dsseldorf, die zich baseert op bronnen uit de Griekse en Zwitserse financile kringen. (Ter vergelijking, in 2010 was het Griekse bnp 230,2 miljard euro.)[\[9\]](#) Zoals de secretaris-generaal van de KKE, Aleka Papariga, zei, heeft de Griekse staat misschien een schuld van 350 miljard euro, maar de Griekse kapitalisten hebben al bijna 600 miljard euro belegd in Zwitserse banken.

Helemaal boven aan het lijstje superrijken staat de familie van Spiros Latsis met een geschat fortuin van 3,41 miljard euro, evenveel als de Belgische families Colruyt of Frre.[\[10\]](#) Naast de scheeps- en de petroleumhandel bezit de familie Latsis ook de bankholding EFG Eurobank. Spiros Latsis is goed bevriend met Jos Manuel Barroso, de voorzitter van de Europese Commissie. In 2005 heeft die nog een week vakantie doorgebracht op het jacht van zijn Griekse vriend. Een maand later keurde de Commissie een uitkering goed van 10,3 miljoen euro hulp van de Griekse staat aan de scheepswerven van Latsis. Nog beter, van 1999 tot 2004 werd EFG Eurobank door de Commissie uitgekozen om het geld van de Europese financieringen naar Griekenland over te brengen.[\[11\]](#)

Ongehoorde besparingsmaatregelen

De Griekse bevolking moest twee opeenvolgende pakketten besparingsmaatregelen slikken. Op 5 mei 2010 kwam er een eerste besparingsnota. Op 30 juni 2011 kwamen de sociaaldemocratische PASOK-regering, het IMF, de Europese Unie en de Griekse grootburgerij met een geactualiseerd memorandum. Zij eisen 28 miljard euro besparingen en 50 miljard nieuwe

privatiseringen. Met het tweede pakket antisociale besparingsmaatregelen willen ze de arbeidskosten nog verder terugdringen. We geven u een gedetailleerd overzicht van dit tweede pakket, gevolgd door een kort overzicht van de eerste besparingsronde.

Arbeidsverhoudingen

- Een wet bepaalt dat akkoorden op bedrijfsniveau boven sectorakkoorden gaan.
- Een wet laat aan elke onderneming die niet is aangesloten bij de Unie van ondernemingen, toe om de door deze Unie afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst links te laten liggen. Tot nu toe was elk bedrijf verplicht om deze na de bekrachtiging door het Ministerie van Arbeid toe te passen.
- Een reglementering past het arbitragesysteem bij de ondertekening van collectieve arbeidsovereenkomsten aan aan de eisen van de werkgevers; ze voorziet immers dat die arbitrage de competitiviteit op vlak van arbeidskosten en creatie van werkgelegenheid moet bevorderen.
- Alle beperkingen betreffende deeltijdse arbeidstijd en tijdelijke contracten worden tenietgedaan door de wet nr. 3846/2010, onlangs in mei goedgekeurd door de regering.
- Voor alle nieuwe banen komt er een proefperiode van een jaar (twee maanden tot nu toe). Werkgevers mogen in deze periode zonder vooropzeg en zonder ontslagvergoeding ontslaan.
- De uitvoering van de Bolkestein-richtlijn schaft het minimumloon af om investeringen aan te moedigen.

Sociale zekerheid

- De werkloosheidsuitkeringen worden drastisch beperkt met het doel 500 miljoen euro te besparen.
- De wet nr. 3836/2010 hervormt de belangrijkste parameters van het pensioenstelsel. Deze antisociale wet is nog maar een begin. Het uiteindelijke doel van dit nieuwe offensief staat in de geactualiseerde nota: tussen 2009 en 2060 mogen de overheidsuitgaven voor de pensioenen niet meer bedragen dan 2,5 % van het bbp. Onderzoek van het Nationaal Instituut voor de Statistiek zal de financiering van de pensioenfondsen door de overheid controleren. Elke toename met meer dan 2,5 % zal aanleiding zijn tot een aanpassing van de wet en nieuwe antisociale maatregelen.
- Opheffing van alle staatswaarborgen voor de aanvullende pensioenen. Volgens de geactualiseerde nota voert de regering een fundamentele herziening door van de werking van de overheidsfondsen voor aanvullend pensioen. Streefdoel: de staatsbegroting mag geen enkele euro meer besteden voor de aanvullende pensioenfondsen. Momenteel kennen de hulpfondsen voor 1 miljoen pensioenen toe. De tekorten hierop zijn enorm door het beleid van de PASOK en de Nieuwe Democratie. Volgens de nieuwe richtlijnen mogen ze geen pensioenen meer toekennen of dan alleen voor uiterst minieme bedragen. De geactualiseerde nota voorziet trouwens dat de pensioenuitgaven stabiel moeten blijven, zelfs als het aantal pensioengerechtigden omhoog gaat (momenteel betalen 2,8 miljoen werkenden bijdragen voor aanvullend pensioen). Tegelijk komt er een herziening van de lijst van moeilijke en zware beroepen, zodat het nog maximaal om 10 % van de werknemers gaat. De pensioenleeftijd voor sectoren en beroepen die niet op deze lijst staan, gaat met 5 tot 7 jaar omhoog. De nieuwe lijst is sinds 1 juli 2011 van toepassing op alle huidige en toekomstige werknemers.
- Er zijn nieuwe basisvereisten vastgelegd om van een invaliditeitsuitkering te kunnen genieten. Men gaat duizenden invaliditeitsuitkeringen opnieuw onderzoeken. Gevolg: vermindering en zelfs afschaffing van talrijke uitkeringen.
- Voor alle externe prestaties in openbare ziekenhuizen, dagklinieken en gezondheidscentra zal men een extra bijdrage van 3 euro moeten betalen.
- Opnames en medische onderzoeken in het ziekenhuis worden 20 tot 30 % duurder.
- Herziening van alle bestaande sociale programmas met het oog op hun afschaffing.

Plundering van de lonen door belastingsverhogingen

- Voor een groot aantal goederen en diensten (meer dan 30 %) komt er een nieuwe btw-verhoging van 11 % tot 23 %.
- Uitbreiding van de belastingsbasis voor onroerende goederen door actualisering van de activa. Dat betekent dat de werkende bevolking 400 miljoen euro meer zal moeten betalen.
- Speciale taksen voor het gebruik van ruimtes, aanzien als halfopenbare ruimtes.
- Groene taks op CO2-uitstoot.
- Bevriezing van de indexering van de pensioenen: een verlies van 100 miljoen euro voor de gepensioneerden.
- Forfaitaire belastingheffing voor zelfstandigen: voorziene opbrengst minstens 400 miljoen euro.
- Beperking van de premies voor overuren in de overheidsbedrijven. Dit is het objectief van de wet op de harmonisering van de betalingen in de overheidssector die verminderingen van de toelagen oplegt.

Verdere privatisering van de strategische sectoren

- Spoorwegen: nieuwe ontslagen door afbouw van het personeelsbestand met 35 %. Tariefverhogingen om de inkomsten voor de maatschappij met 55 % te verhogen. Verlaging van het minimumloon met 20 %. Verkoop van spoorwegactiva en overdracht van rendabele lijnen aan privemaatschappijen die de tarieven zullen verhogen. Sluiting van de zogenaamde verlieslatende lijnen. Gevolg: talrijke regio's in het land zullen niet langer bediend worden door het spoorvervoer.
- Openbaar vervoer: massale ontslagen, loonsverlagingen, afschaffing van werknemersrechten, verhoging met 30 tot 50 % van de ticketprijzen. Vermindering en/of afschaffing van lijnen.
- Energie: liberalisering van de energiemarkt en toewijzing van de infrastructuur van de Openbare Elektriciteitsmaatschappij (DEH) en van energiebronnen (hydraulische energie, bruinkoolenergie) aan industriële privegroepen. Drastische verhoging met 40 tot 100 % van de tarieven, aangerekend aan huishoudens en landbouwers.
- Liberalisering van gereguleerde beroepen (bijvoorbeeld taxichauffeur): de toegangsdrempel tot deze beroepen wordt verlaagd, wat nieuwe winsten voor de kapitalisten met zich meebrengt. De zelfstandigen uit deze sectoren zullen onder druk staan van privbedrijven die hen uit de markt zullen wegconcurreren.

Er is zopas een zogenaamd programma op middellange termijn opgelegd. De stemming over het ten uitvoer brengen van de wet gebeurde de voorbije maand juni 2011. Dit programma verlaagt lonen en pensioenen, verhoogt de pensioenleeftijd, vermindert de aanvullende sociale bijstand en de vergoedingen voor ongezonder werk en risicoberoepen, schaft de premies voor overuren af als gevolg van flexibele arbeidstijden, lonen van 500 euro per maand voor de jongeren (eerste werkervaring). De afschaffing van de collectieve arbeidsovereenkomsten betekent dat elke kapitalist voortaan de vakbond in de onderneming kan intimideren of een eigen bedrijfsvakbond kan oprichten. Zo kan hij een arbeidsakkoord voor het bedrijf bedisselen, dat voor hem veel voordeliger is dan een algemeen of sectorakkoord. De kapitalisten kunnen voortaan volledig vrij tijdelijke contracten afsluiten, dat wil zeggen afdanken zonder ontslagvergoedingen te moeten storten, sociale voordelen beperken enzovoort.

De regering beweert dat de privatisering van overheidsbedrijven zoals de Openbare Elektriciteitsmaatschappij (DEH), openbare wegen, scheepvaartroutes, havens, luchthavens, banken (bv. TT) enzovoort als doel heeft de staatskoffers opnieuw te spijzen en de schulden terug te betalen. In werkelijkheid is het beoogde doel hele economische sectoren aan te bieden aan lage prijzen zodat de kapitalisten hun geaccumuleerde kapitaaloverschotten kunnen investeren.

2010: eerste hold-up tegen de werkers

Op 3 maart en 3 mei 2010 werd al een eerste serie besparingsmaatregelen uitgevaardigd. Het is de grootste sociale regressiegolf sinds de jaren vijftig.

De voornaamste maatregelen, sindsdien van kracht, zijn de volgende:

- Afschaffing van de zomerpremie, kerstpremie en premie voor Pasen van ambtenaren en alle gepensioneerden uit de overheids- en privector.
- Vermindering met 20 % van de ambtenarensalarissen.
- Bevriezing van de lonen en de pensioenen in de openbare en de privector voor de komende drie jaar.
- Verlaging met 10 % van de lonen van de werknemers uit de openbare nutsbedrijven die voortaan ook geen subsidies meer krijgen.
- Vermindering met 3 tot 10 % van de pensioenen boven de 1.400 euro.
- Afschaffing van de betaling van de tweede schijf van de solidariteitstoelage ten gunste van de armste bevolkingslagen.
- Tot tweemaal toe een verhoging van de btw-tarieven in 2010.
- Tot driemaal toe in 2010 een verhoging van de accijnzen op brandstof, met als resultaat een verhoging van 63 % van de prijs voor loodvrije benzine.
- Tot driemaal toe in 2010 een verhoging van de accijnzen op tabak en alcoholische drank. De prijs voor sigaretten steeg op die manier in een jaar tijd met 40 %. De drankprijs van zijn kant steeg met 3 euro per fles.
- Heffing van een bijkomende belasting voor zelfstandigen op basis van hun inkomen van 2009.
- Voortaan moet men 40 in plaats van 37 jaar sociale bijdragen hebben betaald om te kunnen genieten van een volledig pensioen.
- Drastische inperking van het bedrag van de pensioenuitkeringen (meer dan 35 %). Het bedrag van het pensioen wordt voortaan berekend op basis van het loon van de laatste tien arbeidsjaren in plaats van de vijf best verloonde jaren van de beroepsactieve loopbaan.
- Afschaffing van het pensioen voor de leeftijd van 60 jaar door de afschaffing van vervroegd pensioen, een maatregel die vooral moeders en mensen met meer dan drie kinderen treft.
- Jaarlijkse vermindering met 6 % van de pensioenuitkering van personen die wel 40 jaar sociale bijdragen betaalden, maar op pensioen durven gaan voor hun 65-ste.
- Afbraak van het systeem van de ambtenarenpensioenen, dat voortaan een kopij wordt van het sociale zekerheidssysteem uit de priv.
- In naam van de man/vrouwelijkheid moeten de vrouwen voortaan 5 tot 17 jaar langer werken.
- Voortaan geldt het beginsel van de afstemming van de pensioenen op de levensverwachting, wat de poort opent voor werken tot 70 jaar.
- Men introduceert het concept van inkomensgebonden uitkeringen. Het komt overeen met een sociale toelage en wordt niet toegestaan voor de leeftijd van 65 jaar. [\[12\]](#)
- De staatsuitgaven voor de pensioenen werden sterk verminderd: ze zullen voortaan enkel nog de inkomensgebonden uitkering dekken. Dit betekent een afbraak van de financiering van het systeem van de sociale zekerheid in drie luiken (werknemers, werkgevers, overheid).
- De collectieve arbeidsovereenkomsten en het minimumloon worden afgeschaft. Een nieuwe wetgeving voorziet lagere startlonen voor jongeren en langdurig werklozen. Onder het voorwendsel van de activering en tewerkstelling van jongeren en langdurig werklozen zal het minimumloon van 740 euro voortaan nog maar 500 euro bedragen.
- De achturige werkdag werd afgeschaft en de premies voor overuren beperkt. Er bestaan voortaan helemaal geen grenzen meer op de duur van de arbeidstijd.
- De drempel voor toegestane ontslagen voor de bedrijven wijzigde van 21 naar 200 werknemers.
- Het bedrag van de ontslagvergoedingen bij vooropzeg werden drastisch verminderd met 50 %.

Griekenland er bovenop helpen of de EU-banken redden? [\[13\]](#)

Wat de media feitelijk bedoelen, als ze het hebben over Griekenland er weer bovenop helpen, is de banken van Duitsland, Frankrijk, België enz. uit de financiële problemen redden. [\[14\]](#) Zij leenden geld aan de opeenvolgende Griekse regeringen in de verwachting van voordelige intrestaflossingen. Hoe meer de Griekse economie wankelde, hoe hoger de intresttarieven die de geldleners konden eisen; hoe hoger het risico dat Griekenland niet meer kon betalen, hoe hoger de intresttarieven die ze de Griekse economie afhandig konden maken.

Wat heeft de banken aangezet tot het nemen van zulke hoge strategische risico's? Hetzelfde als wat hen de voorbije dertig jaar heeft aangezet tot alle andere speculatieve avonturen: het relatief gebrek aan rendabele investeringsalternatieven in het domein van de *reële productie*.

Om te overleven moet het kapitaal kunnen groeien. Normaal gebeurt dit door de rechtstreekse uitbuiting van de reële arbeid en de creatie van nieuwe waarde. Als dit niet meer rendeert, moet het kapitaal zonder directe bestemming zich wel in risicovolle speculaties storten. En dit ongeacht onder welke vorm dit soort speculatieve investeringen zich aanbieden, als dotcom zeepbellen, rommelkredieten (*subprimes*), conglomeraten van rusthuizen of als dekking van het in gebreke blijven van debiteuren (*credit-default swaps*).

Door Griekenland voortdurend verder naar de rand van de afgrond te duwen door het eisen van een steeds meer exorbitante return op hun leningen, hebben de Duitse, Franse, Belgische en andere banken zich voorbeeldig van hun taak gekweten. Dit economische gokspelletje ging uit de van achterliggende politieke hypothese dat zelfs een perifeer lid van de eurozone een te grote brok was om failliet te laten gaan. Het baseerde zich op de hypothese dat, eenmaal de Griekse finances opgedroogd waren, de EU zich verplicht zou voelen meer geld in de zakken te pompen van de werknemers en de sociale steuntrekkers zodat het vampirisme van de bankiers onverminderd door kon gaan.

De reële situatie van de werknemers en van de productie

Griekenland wordt dikwijls voorgesteld als het buitenbeentje van de Europese Unie. En met behulp van de Europese Unie en het IMF zou de sociaaldemocratische regering van Papandreou ervoor zorgen dat Griekenland weer in het gelid van Europa zou lopen. Hoe zit het hiermee?

Een land, dat niets produceert?

De deelname van het land aan de Europese Unie heeft de ontwikkeling van de productiecapaciteiten van het land verhinderd en blijft deze nog steeds in de weg staan, meent de Communistische partij van Griekenland. De industriële productie van Griekenland haalt vandaag nog slechts 75 % van haar niveau in 2005. [\[15\]](#)

Het land beschikte over een scheepsbouwsector die sterk is ingekrompen. In 1985 waren de scheepswerven goed voor zowat 15.000 rechtstreekse banen en zorgden daarnaast voor een indirecte tewerkstelling van 20 tot 30.000 banen. In 2004 was dit gezakt tot 3174 directe jobs. [\[16\]](#)

Voor de toetreding tot de Europese Unie in 1981 exporteerde Griekenland landbouwproducten die het vandaag moet importeren. Vlees (760 miljoen euro), kaas (408 miljoen euro), tarwe (244 miljoen euro), alcoholische drank (269 miljoen euro) worden vandaag ingevoerd. [\[17\]](#)

De landbouwproductie daalt constant. De tarweproductie die in het begin van de jaren 80 meer dan 3 miljoen ton bedroeg, ligt sinds 2006 onder de 2 miljoen ton (1,9 miljoen ton in 2008).

Tussen 2000 en 2007 zagen jaarlijks 20.000 landbouwers zich verplicht de landbouwproductie op te geven zonder de enige hoop opnieuw werk te vinden. De toepassing van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie heeft deze tendens nog versterkt.[\[18\]](#) De visvangst gaat vandaag zwaar gebukt onder de Europese richtlijnen en de wijncultuur wordt volop ontmanteld.

Een buitensporig overheidsapparaat?

Voor de zogenaamde overdaad aan ambtenaren in Griekenland, het voorwendsel om op de eerste plaats deze sector aan te vallen, bestaat in de feiten geen enkel bewijs. Het totale aantal bedienden in de openbare sector bedraagt dit jaar 768.009 vast benoemd personeel, gerechtelijk personeel en magistraten (625.738), bedienden met een contract van onbepaalde duur in de privector (53.833), bedienden met een tijdelijk contract in de privector (44.811), bedienden onder vast contract (14.345), verkozen personen (12.609) en bepaalde andere categorieën met een zeer beperkt aantal bedienden. Dit vertegenwoordigt 11,4 % van het totale aantal werknemers in het land dat in het staatsapparaat werkt.

Binnen de Europese Unie bekleedt Griekenland de 14^e plaats in termen van het percentage werknemers in de overheidssector. Het komt ver achter Zweden, dat met 30 % de eerste plaats aanvoert, Denemarken (29 %), Frankrijk (21,2 %) en Groot-Brittannië (17,8 %). Griekenland heeft slechts een kleine voorsprong op Ierland (11,0 %), Nederland (10,7 %) en Duitsland (10,2 %).

Tegelijk heeft het land een tekort aan onontbeerlijk gespecialiseerd personeel, zoals artsen, verpleegkundigen, leerkrachten, brandweerlieden enz. Het gaat om een nijpend gebrek waar duizenden arbeidsplaatsen voor zouden moeten gecreëerd worden om tegemoet te komen aan de noden van de bevolking op gebied van gezondheidszorg, onderwijs en veiligheid.

Een lui volk?

De beroemde componist Mikis Theodorakis geeft een krachtig antwoord: Geloof niet in de grove en absurde leugens van gecompromitteerde kranten die u willen overtuigen dat het probleem te wijten is aan de zogenaamde luiheid van de Grieken, terwijl zij volgens de gegevens van het Europese Instituut voor de Statistiek harder werken dan alle andere Europeanen![\[19\]](#)

De OESO-cijfers tonen inderdaad aan dat in 2008 de Grieken jaarlijks gemiddeld 2120 uur werkten of 690 uur meer dan de Duitsers, 467 uur meer dan de Britten en 365 uur meer dan het Europese gemiddelde. Bovendien bedraagt het aantal betaalde vakantiedagen in Griekenland gemiddeld 23 dagen of minder dan in de meeste landen van de Europese Unie, met inbegrip van het Verenigd Koninkrijk (28 dagen) en Duitsland (30 dagen).[\[20\]](#)

De Franse econoom Gabriel Colletis maakt bovendien duidelijk dat talrijke Grieken verplicht zijn om twee banen te combineren, de ene legaal en de andere soms in de sector van de parallelle economie, en dit als gevolg van de lage lonen en de reële kosten voor de studies van hun kinderen (die avondlessen moeten volgen omwille van de slechte kwaliteit van het openbaar onderwijs) of omwille van de kosten voor gezondheidszorg (waar het onder tafel doorschuiven van een enveloppe welig tiert). Dit soort cumul van jobs is verre van synoniem voor grote luxe. Het betekent werkuren die dikwijls heel wat hoger liggen dan deze die we terugvinden in de officiële statistieken.[\[21\]](#)

Want de lonen vormen het werkelijke probleem. Het gemiddelde loon bedraagt vandaag 1000 euro in de privector en 1300 euro in de overheidssector. Het is allemaal berekend: het minimumloon in Griekenland (589 euro) ligt op 51 % van het gemiddelde in de eurozone en het gemiddelde loon op 73 %. De pensioenen bedragen 55 % van het gemiddelde in de

eurozone, terwijl de koopkracht van de Griekse werknemers op 83 % ligt. 25 % van de Griekse bevolking leeft vandaag onder de armoedegrens. Een Griek op vijf, 2.186.869 burgers, verdient jaarlijks 6.480 euro of minder. 23,3 % van de kinderen (0-17 jaar) leeft in arme gezinnen - ongeveer 449.000 kinderen.

Volgens de laatste officiële cijfers bedraagt de werkloosheid 16,2 % (811.340 mensen).[\[22\]](#) In werkelijkheid gaat het om meer dan 20 %. De werkloosheidsgraad onder jongeren tussen de 25 en 34 jaar ligt hoger dan 22,6 %. De werkloosheidsgraad onder vrouwen is gestegen om momenteel 19,5 % te bereiken (in februari 2010 bedroeg deze 15,3 %). 450.000 personen (officiële cijfers) werken met een flexibel arbeidscontract en een derde van hen is niet sociaal verzekerd.

Griekenland in enkele cijfers

Aantal inwoners: 11,22 miljoen.

Jongeren onder de 15 jaar: 14,2 %.

Bevolking van 65 jaar en +: 19,6 %.

Levensverwachting bij de geboorte: 79,9 jaar.

Verstedelijking: 61 % (2010).

Bruto binnenlands product: 234,4 miljard euro (2009).

Verdeling per sector in het bbp: de industrie zou 17,6 % vertegenwoordigen, de landbouw 4 % en de diensten 78,5 %. Het toerisme op zich zou goed zijn voor 18 % van het bbp.[\[23\]](#)

Opdeling in de tewerkstelling: industrie 22,4 %, landbouw, 12,4 %, diensten 65,1 % (2005).

Het toerisme alleen is goed voor 900.000 banen.[\[24\]](#)

Werkloosheidspercentage van de actieve bevolking: 16,2 %.

Gemiddelde effectieve arbeidsduur: 2.120 uur per jaar

Militante actie en programma van de communisten

De Griekse werkers vechten onophoudelijk tegen de besparingsmaatregelen. De Communistische Partij van Griekenland (KKE) en het Militante Arbeidersfront (PAME) staan op de eerste rij bij deze mobilisaties. De strijd wordt gevoerd op elke werkplek en in elke wijk. Er vormen zich allianties in het vooruitzicht van een grote volksbeweging die een einde moet stellen aan dit systeem.

Sinds twee jaar zijn er in Griekenland talrijke nationale en sectorale stakingen en grote betogingen, mobilisaties en bezettingen van overheidsgebouwen. De rol van de KKE en het Militante Arbeidersfront, dat door de KKE wordt geleid, in de strijd tegen de antisociale maatregelen van de regering, de Europese Unie en het IMF is van uitermate groot belang. Ze spelen een voorhoederol in de ontwikkeling van de klassenstrijd.

De arbeiders produceren de rijkdom en deze rijkdom behoort hen toe. Deze fundamentele eis beantwoordt aan de actuele behoeften van de werkers. Een eis die lijnrecht tegenover de grootburgerij staat en botst met de antisociale politieke lijn van de twee partijen die elkaar afwisselen aan de macht: de sociaaldemocratie (PASOK) en de liberalen (Nieuwe Democratie). Deze eis verschilt ook volledig van de lijn van de vakbondsleidingen van de vakbondsconfederaties, GSEE (werknemers uit de priv) en ADEDY (ambtenaren).

Oprichting van een volksalliantie

De Communistische Partij wil de gezamenlijke actie van de brede radicale krachten stimuleren door de vorming van een nationale sociale alliantie. Voor de eerste keer in Griekenland gaat het om een voorstel voor een actiekader van de gemeenschappelijke strijd van arbeiders, bedienden, zelfstandigen, jongeren, vrouwen, migranten. De PAME ligt aan de basis van het initiatief. Zowel de Militante Boerenpartij (PAS-Y), als de Griekse antimonopolistische Unie van Zelfstandigen en kleine handelaars (PASEVE) hebben positief gereageerd. Ook het Militante Studentenfront (MAS) en de Griekse Vrouwenfederatie sloten zich aan bij de alliantie. Het is niet zomaar een mobilisatie van groepen in hun geheel genomen, maar wel degelijk een sociale alliantie, gebaseerd op actieve klassenorganisaties en militante krachten binnen de structuren van de algemene vakbondsbeving. Vanaf het begin hebben ze de nadruk gelegd op de vorming van volkscomits die allianties oprichten in de wijken, van strijdcomits op de werkplaatsen en van comits in de verschillende vakbondssectoren.

Voor de KKE is het heel belangrijk dat de klassenstrijd van het volk zich aan de basis organiseert, in elke sector en op elke werkplek, in de industriezones, in de volkswijken, onder de migranten, in de winkelstraten, de universiteiten en de scholen. Elk onderdeel van deze alliantie zet zijn activiteiten verder op zijn eigen domein. De planning van de strijdbewegingen gebeurt tegelijk nationaal en regionaal. Het gaat hier niet om een tijdelijke verzameling van krachten. Het gaat over de oprichting van een macht die de arbeiders en de andere volkslagen wil verenigen tegen de macht van de monopolies en het imperialisme.

De kracht van deze alliantie zal in de eerste plaats afhangen van het werk binnen de fabrieken, op de werkplaats. Daar komt de tegenstelling tussen kapitaal en arbeid immers duidelijk en direct tot uiting.

De opgerichte strijdcomits behaalden al positieve resultaten, zoals de re-integratie van ontslagen werknemers, de uitbetaling van lonen en vergoedingen of het opnieuw leveren van elektriciteit aan gezinnen die hun facturen niet langer konden betalen. Er werd en wordt nog steeds sterk gemobiliseerd voor de afschaffing van de tolheffingen op de nationale wegen, tegen de betaling van erelonen in de openbare ziekenhuizen, tegen de prijsverhoging voor medische raadplegingen, tegen de sluiting van scholen en de vermindering van het aantal ziekenhuisbedden.

Het zijn stuk voor stuk belangrijke gevechten omdat het gaat over de problemen van de gezinnen, van de arbeiders, van de arme boeren. Natuurlijk, dit zal niet volstaan om de achteruitgang van de levensomstandigheden van de werkers als gevolg van de besparingsmaatregelen te stoppen. Het kapitalisme heeft de macht om dit soort gevechten te assimileren, het profiteert van het feit dat de werkers stilaan doodop zijn en dat heel wat acties op een mislukking uitlopen. Een van de eerste doelstellingen van deze volksallianties is standhouden, een uitputtingsoorlog voeren tegen de barbaarse maatregelen, opgedrongen door de regering, de EU en het IMF. Maar de KKE is van mening dat hun belangrijkste opdracht creatief moet zijn: de weg vrij maken voor militante en volkse standpunten, voor optimisme en militante waardigheid. Samen met de dagelijkse strijd en haar concrete steun voor de mensen die het zwaarst getroffen zijn door de bezuinigingen, brengt de KKE ook de fundamentele kwestie van het kapitalistische systeem naar voren: Wij willen dat zo veel mogelijk arbeiders en zoveel mogelijk mensen uit de arme bevolkingslagen zich bewust worden van de historische limieten van het kapitalistische systeem. Alles wat het in het verleden positief heeft kunnen bijdragen, is uitgeput.

Een programma voor een socialistisch Griekenland

De KKE heeft het Griekse volk haar alternatief voorgelegd. Het is een globaal politiek voorstel voor de oprichting van een volkseconomie om te beantwoorden aan de actuele behoeften van de mensen en niet langer aan de winsthonger van het kapitaal. Het voorstel omvat de socialisatie van de basisproductiemiddelen, centrale planning en arbeiderscontrole. Het alternatief van de KKE beschrijft elke sector van de economie en van de Griekse samenleving.

Om te voldoen aan de noden van het volk, stelt de KKE voor dat energie, telecommunicatie en transport, de minerale rijkdommen, de verwerkende industrie, de grond en andere instrumenten voor groei en ontwikkeling eigendom worden van het volk.

Naast deze gecollectiviseerde sectoren van de economie zullen er landbouwcooperaties en kleinhandelcooperaties zijn.

Met een zorgvuldig bestudeerde en centraal geplande groei kunnen we de voordelen van elke sector ten volle benutten en de regio's en alle economische sectoren doen heropleven. Op die manier zullen de industrie, de landbouw, het toerisme en andere economische sectoren op een evenwichtige manier kunnen ontwikkelen.

De werkers zullen zo ook een echte sociale controle kunnen uitoefenen op de rijkdommen die het land voortbrengt. Via de volksinstellingen, opgericht in de loop van de strijd, zullen we reële participatie en initiatief van het volk kunnen invoeren.

Op deze ontwikkelingsweg, zo meent de KKE, kan Griekenland zich terugtrekken uit imperialistische instellingen en organisaties, zoals de Europese Unie en de NAVO, en relaties met wederzijds voordeel opbouwen met andere landen. Sommigen eisen vandaag de terugtrekking uit de eurozone of uit de Europese Unie en de herinvoering van de drachme. Zonder de omverwerping van de macht van de kapitalisten is het opnieuw het volk dat hiervoor de zwaarste prijs zal betalen, meent de KKE. Een deel van de kapitalisten – diegenen die kapitaal in het buitenland bezitten – zouden immers alles in het land tegen lage prijzen kunnen terugkopen.

De KKE eist dat de terugtrekking uit de EU en de NAVO samengaat met de opbouw van de volksmacht en de volkseconomie. Via deze weg kunnen we het probleem van de werkloosheid oplossen en het recht op werk voor iedereen garanderen. Het zou het recht verzekeren op gezondheidszorg en gratis sociale zekerheid. Kinderen zouden recht krijgen op gratis onderwijs van goede kwaliteit. Het zou tegemoet komen aan de culturele en sportieve noden van de mensen. Het milieu zou beschermd worden en we kunnen de plaag van de drugs uit de weg ruimen.

Het socialisme is het enig mogelijke antwoord op de barbaarsheid van het kapitalisme, verklaart de KKE. De mensen hebben geen andere keuze meer. Nooit eerder waren de noodzaak en de actualiteit van het socialisme zo evident. De ontwikkeling van wetenschap en technologie heeft vandaag enorme sprongen voorwaarts gemaakt; de geproduceerde rijkdom bereikt vandaag fantastische proporties. We zouden vandaag perfect minder kunnen werken en meer vrije tijd hebben, ons veilig kunnen voelen en zonder angst aan de toekomst denken en kunnen genieten van de talrijke voordelen van het sociale welzijn. De opbouw van het socialisme in de 20^e eeuw heeft dit bewezen. De arbeiders en de mensen kunnen heel wat leren van het socialisme, dat we hebben gekend in de 20e eeuw, zowel van de massale vernieuwende verwezenlijkingen in de vorige eeuw, als van de afwijkingen die zich hebben voorgedaan en die hebben geleid tot zijn voorlopige nederlaag.

Cécile Chams en Jean Pestieau maken deel uit van het Departement Internationale Betrekkingen van de Partij van de Arbeid van België. Jean Pestieau is professor emeritus van de UCL (Louvain-la-Neuve). De uitgebreide versie van dit artikel kan u vinden op www.marx.be.

Noten

[1] De auteurs bedanken de Internationale Afdeling van het Centraal Comité van de Griekse Communistische Partij voor de concrete cijfers en gegevens die ze hebben kunnen verwerken in hun artikel.

- [2] Bruto binnenlands product: de totale rijkdom die in een land wordt voortgebracht in een jaar.
- [3] Nationale Conferentie van de Communistische Partij van Griekenland, 6-7 maart 2010.
- [4] Michael Burke, The Greek Crisis, *Socialist Economic Bulletin*, 23 juni 2011. Zie: socialisteconomicbulletin.blogspot.com/2011/06/greek-crisis.html.
- [5] Vooral de Lissabonagenda sinds 2000.
- [6] Nationale Conferentie van de Communistische Partij van Griekenland, 6-7 maart 2010.
- [7] *Review of Maritime Transport 2010*, United Nations Conference of Trade and Development. www.unctad.org/Templates/webflyer.asp.
- [8] Jean Quatremer, *Libération*, 2 juli 2010. bruxelles.blogs.liberation.fr/coulisses/2010/07/le-paradis-fiscal-grec-des-armateurs-et-de-leurs-amis.html.
- [9] *Die Zeit*, 5 juli 2011.
- [10] The World's Billionaires, *Forbes*, 2011. www.forbes.com/wealth/billionaires/list.
- [11] *Le Canard Enchaîné*, 25 mei 2005.
- [12] Vergelijkbaar met de IGO, de inkomensgarantie voor ouderen, in België. Deze wordt enkel toegekend aan ouderen die niet over andere bestaansmiddelen beschikken.
- [13] *Proletarian*, augustus-september 2011. Zie: <http://www.cpgb-ml.org/index.php?secName=proletarian&subName=display&art=752>
- [14] Zo verwierven de Duitse banken voor 17 miljard euro aan Griekse staatsobligaties, de Franse banken voor 11 miljard en de Belgische bank Dexia voor 3 miljard.
- [15] *Eurostat*, april, mei, juni 2011. Zie: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=teis080>.
- [16] Greek shipbuilding industry in crisis, Eurofond, 2000 - ECOTEC, Research&Consulting, 2006.
- [17] *Statistieken FAO* (Wereldvoedselorganisatie van de Verenigde naties voor Voedsel en Landbouw), 2008. Zie: faostat.fao.org/desktopdefault.aspx.
- [18] Nationale conferentie van de Communistische partij van Griekenland, 6-7 maart 2010.
- [19] Mikis Theodorakis, *Aan de verontwaardigde burgers van Griekenland en Europa*, 26 mei 2011.
- [20] Alex Andreou, 18 juni 2011. Zie: sturdyblog.wordpress.com/2011/06/18/democracy-vs-mythology-the-battle-in-syntagma-square/.

[21] Gabriel Colletis, De Griekse crisis: het valse alibi voor de schuld, *Marianne*, 20 februari 2010. Zie: www.marianne2.fr/Crise-grecque-le-faux-alibi-de-la-dette-1-2_a185174.html.

[22] In 2010 telde Griekenland 2.922.114 werknemers op een actieve bevolking van 4.531.914 personen. Nationale conferentie van de Communistische partij van Griekenland, 6-7 maart 2010.

[23] Helleense Dienst voor Statistiek, 2010.

[24] Ibid.